

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.

«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Svetozar Pribečević o bloku demokracije

Edina rešitev parlamentarizma je v združenju demokraciji. — Verjetnost fuzije med SDS in Davidovičevci. — Priključitev drugih demokratičnih skupin.

Beograd, 19. septembra. Danes so posetili šefa SDS g. Pribečevića novinarji, da se tudi pri njem avtoritativno informirajo o združitvi SDS in DS, čemur posveča sedaj politična javnost največje zanimanje. G. Pribečević je dal novinarjem sledečo izjavo:

Gotovo je, da obstoja v obeh demokratskih strankah in v vseh demokratskih krogih veliko in najugodnejše razpoloženje za zblizanje in združenje demokracije, ker danes vidijo vsi trezni politiki v močni demokratski fronti edino garancijo za to, da pridemo iz sedanjih nevarnih kriz k stalnemu delu za razvoj države in naroda. Doleg pa se to razpoloženje še ni konkretiziralo z definitivnimi sklepi. Seveda ni točna vest «Vremena», ki

bi naj izzvala utis, da gre pri tem za nekako kapitulacijo naše stranke. SDS ne predstavlja nikakih disidentov, marveč je stranka, ki je dobila pri zadnjih volitvah nad 200.000 glasov. SDS ima svoje organizacije, svoj tisk, svojo politiko in svojo ideologijo. Lahko pa je in mora biti govora o ujedinenju demokracije, tudi o fuziji pod gotovimi pogoji, če se položaj razvije v tej smeri. Dejstvo je, da lahko samo združenje demokracije, pa bilo to v katerikoli formi, reši parlamentarizem in demokratske institucije naše države. Do te združitve bo prišlo na vsak način, ker je to enodušna zahteva celokupne demokracije v naši državi, brez ozira na tabore, v katere je trenutno razdeljena.

Kdaj bo nastopila formalna kriza

Borba za in proti sprejemu SLS v vlado. — Formalna odločitev se bo zavlekla do sestanaka nove Narodne skupščine. — Avdi-jenca dr. Marinkovića.

— Beograd, 19. septembra. Potrjuje se, da so glede izvršitve sporazuma med gosp. Vukičevićem in slovenskimi klerikalci nastale težkoče, ki grozijo upropasti celotno kombinacijo, kakor je zasnovana v blejskem paktu. Na sobotni konferenci je g. Marinković opozoril g. Vukičevića na opasnost, da bi Demokratska zajednica takoj napravila vprašanje, ako se klerikalci sprejmejo v vlado. S tem pa bi bila pozicija g. Vukičevića definitivno upropastičena. G. Vukičević se menda zaveda, da bi sprejem SLS v vlado takoj izzval za posledico tudi formalno ustanovitev demokratskega bloka, obstoječega iz združenih SDS in DS, odnosno Demokratske zajednice, Radića in zemljoradnikov. Izgleda, da g. Vukičević nima več poguma, izzvati to posledico. To je karakteristično tudi v tem pogledu, ker se je dosedaj trdil, da je dr. Marinković z min. predsednikom solidaren in da ima v Demokratskem klubu večino na svoji strani.

Kar se tiče obstoja same Vukičevićeve vlade, ni dvoma, da ona notranje razpada. Večina radikalnih poslancev, med njimi skoraj vsi tako zvali centristi, so proti nadaljevanju Vukičevićevega režima in bodo ministrskega predsednika pri prvem neuspehu pustili na cedilu. Na drugi strani pa seveda dogodki niso še tako daleč dozorili, a bi se moglo govoriti v neposredni predstojici krizi. Dokler ni Narodna skupščina zbrana, se formalno ne more pokazati nobena večina in nobena nova kombinacija.

Protifašistovski nemiri v Italiji

Beograd, 19. septembra. Današnja «Politika» poroča, da so izbruhili v zadnjem času v nekaterih italijanskih mestih večji nemiri. V Padovi je prišlo do velikih demonstracij, katerih se je udeležilo nad 7000 oseb. Demonstrantje so napadli fašistovsko tainstvo in ga popolnoma razdejali. V San Vitale so pri nemirih delavci ubili fašistovskega prefekta in zažgali poslopje, kjer so bili nameščeni fašistovski uradi. V Capriju je prišlo do velikih demonstracij brezposelnih. Nezadovoljstvo s sedanjim režimom, ki je zavedel državo v težko gospodarsko krizo, stalno narašča. Med delavstvom vlada velika brezposelnost in beda.

Rakovski bo le odpoklican

Pariz, 19. septembra. Ministrski svet je na svoji sobotni seji sklenil priporočiti sovjetski vladi odpoklic pariškega poslanika Rakovskega z motivacijo, da bi ne bilo oportuno, da bi še nadalje sodeloval pri pogajanjih med obema državama. Zunanji minister Briaud je brzojavno naročil francoskemu poslaniku v Moskvi, da sporoči ta sklep sovjetski vladi. Pričakuje se, da bo Čičerin, ki je pokazal v zadnjem času mnogo volje, da odstrani vse ovire in težkoče, ki ogrožajo dobre odnose med Francijo in Rusijo, tej želji francoske vlade ugodil. V poučenih krogih se v zvezi s tem zadržuje, da bo Rakovski koncem tega meseca odpotoval v Mosko in računa se s tem, da se sploh ne bo več vrnil na svoje mesto v Pariz.

ALJEHIN PREMAGAL CAPABLANCO

— Buenos Aires, 19. septembra. Na turnirju za svetovno šahovsko prvenstvo je dobil prvo partijo ruski prvak Aljehin proti Capablancu.

KRALJICA V TOPOLI

— Beograd, 19. septembra. Včeraj opoldne je odpotovala kraljica s prestolonaslednikom v Topolo. Kralj odpotuje tja šele danes zvečer. Kraljevska roditelna ostane v Topoli par dni in se bo bržkone tega meseca vrnila zopet v Beograd.

Volitve na Irskem

— London, 19. septembra. Parlamentarne volitve na Irskem so dale sledeče rezultate: vladna stranka Cosgravea 38, neodvisna 8, kmetijska 3. Te tri stranke bodo po vsej priliki tvorile bodočo vladno večino. Opozicija je dobila skupno 42 mandatov in sicer De Valera 30, delavska stranka 9, Narodna Liga 2 in komunisti 1.

Velike poplave v Hercegovini

— Mostar, 19. septembra. Vsled neprestanega deževja so v okolici Mostarja narasli vsi potoki. V soboto zvečer pa je razsajala nad mestom in okolico strahovita plaha, tako da so skoraj vsi potoki, zlasti pa Neretva prestopili bregove in preplavili vso okolico. Voda je odnesla več hiš in povzročila mnogo škodo. Nekemu seljaku je odnesla dete z zibelko vred.

RADI TIHOTAPSTVA ARETIRAN KONZUL

— Pariz, 19. septembra. «Journal des Debats» poroča niz Soluna, da je bil tam aretiran pod sumom tihotapstva gen. konzul neke srednjeevropske države. Grki so zaplenili njegovo diplomatsko prtljago, ker domnevajo, da se nahaja v kovčkih tihotapsko blago. Aretacija je vzbudila veliko senzacijo, ni pa mogoče o njej izvesti nikakih podrobnosti.

Darujte za spomenik
kralju Petru Osvoboditelju!

Narodni demokratski blok?

Iz političnega kaosa se kristalizirata dve močni formaciji: demokracija in reakcija. — Radičevci propagirajo strnitev vseh demokratskih strank v enotno Narodno demokratsko stranko.

Beograd, 19. septembra. Razvoj dogodkov zadnjih dni jasno dokazuje, da sta v nastanku dve fronti, dve osnovni kombinaciji, na katerih bo temeljil ves nadaljnji razvoj naše notranje politike. Eno fronto predstavljata g. Vukičević s svojo okolico in onimi poslanci, ki so izvoljeni na vladnih kandidatih listah, in dr. Korošec s SLS, drugo fronto pa vse opozicijske stranke z demokratsko zajednico na čelu. Ti dve fronti stvarno že obstojata in gre le še za formalno konkretiziranje.

Vsi današnji beograjski listi obširno razpravljajo o tej pregrupaciji političnih strank in zlasti podčrtavajo velik pomen fuzije obeh demokratskih skupin, t. j. Davidovičeve demokratske stranke in samostojnih demokratov. Združenje obeh demokratskih strank se splošno smatra za izvršeno dejstvo. Listi naglašajo, da je ta združenje tem pomembnejša, ker je prišla inicijativa za to iz naroda in izražajo prepričanje, da bo to v bodočnosti najsolidnejša in najvrstnejša politična skupina nove Narodne skupščine.

Posebno pozornost vzbuja tudi sta-

lišče, ki ga zavzema v tem vprašanju HSS. V poučenih krogih se doznava, da se že dalj časa vrše razgovori med radičevci in Davidovičevci na eni, ter radičevci in SDS na drugi strani v svrhu čim tesnejšega sodelovanja v Narodni skupščini. Radičevci se zavzemajo za to, da bi se osnoval v parlamentu enoten klub, ki bi se nazval «Narodni blok». Vse tri stranke pa naj bi se združile v eno Narodno demokratsko stranko. Radičevci razpravljajo celo že o razdelitvi funkcij v tej stranki in zahtevajo zase le enega podpredsednika. V tem slučaju računajo tudi na sodelovanje zemljoradnikov in ostalih parlamentarnih skupin, tako da bi razpolagala ta parlamentarna formacija s 190 poslanci in bi torej imela absolutno večino.

Med radikali vzbuja ta akcija, zlasti pa združenje obeh demokratskih strank veliko vznemirjenje, ker se zavedajo, da bi značilno za popoln krah politike g. Vukičevića. Značilno pa je, da politična, zlasti pa beograjska javnost s simpatijo spremlja ta pokret in vidi v tem začetek nove dobe v razvoju naše države in državne politike.

Uničujoča sodba o klerikalnih voditeljih

Klerikalci nimajo ljubezni do delavstva, priznava «Križ na goru». — Usodna nevednost katoliške inteligence v socijalnih vprašanjih. — Klerikalni mamonizem sovražnik delavstva.

Klerikalci bi zelo radi veljali v javnosti za prijatelje nižjih slojev, zlasti delavstva. Polno imajo lepih besed o krščanski pravičnosti, o ljubezni do bližnjega, o socijalni enakopravnosti itd., kjer in kadar pa je treba spraviti njihove besede v sklad z dejanji, takrat se pokaže, da so bile te besede izrečene le za slepilo lahkovernega ljudstva. Vse polno podjetij obstoja pri nas, ki so v klerikalnih rokah in kjer bi klerikalci najlažje izvedli socijalne reforme ter tako pred svojo javnostjo demonstirali, kako pojmujejo krščansko in socijalno pravičnost, vendar pa tega ne store. Niti tam, kjer bi ne trpeti njihovi žepi neposredno, niso znali in hoteli v dejanjih pokazati svoje ljubezni napram delovnim slojem. Dokaz za to nam je nudilo njihovo sodelovanje v vladi, ki dejansko pomenja likvidacijo državnega socijalnega skrbstva.

Ni čudno, da je ta politika negativizma v socijalnih vprašanjih zbudila nezadovoljstvo med onim delavstvom, ki je prisegalo doslej na krščansko-socialna načela, in da je spoznala neso-glasje med besedami in dejanji klerikalnih voditeljev tudi ona mladina med nami, ki prisega na katoliška načela, ki hoče »preroditi vse v Kristu« in ki je še ni premočil katoliški mamonizem.

Ta mladina, ki ne more spraviti svojih nazorov v življenju v sklad z delom klerikalnih voditeljev, se zbira okoli glasila katoliške slovenske mladine »Križa na goru«. V tem svojem glasilu št. 3—5 je letos objavila članek, ki razpravlja o dvoletnosti klerikalnih voditeljev in v katerem izreka uničujočo sodbo nad njimi. Med drugim piše:

»Katoličani kot nositelji katolicizma so dosedaj napravili proletariatu skoraj vedno odrekli... Da bi praktično sledili Kristusovemu vzgledu in stopili iz svoje komodnosti na pot resničnega, doživetega krščanstva, nam niti na misel ni prišlo. Iz visokega stališča nekega duševne demokracije smo zrl s prezirom na bedno maso, ki žela po sočloveku in umira gladi. Pravo krščanstvo tega ne pozna.

Naravnost usodna pa je nevednost tako zvane »katoliške inteligence«. Ne poznajo niti v religioznem življenju bistra, smotrna in sredstva, kaj šele v socialnem. Ne poznajo bistva socialnega problema, ne poznajo ogromnosti gospodarskega vprašanja, ne poznajo niti delavskih razmer. Niti se ne zavedajo, da tvorijo težko in mučno nasprotje: pasivni nosilci večno aktivnega katolicizma. Kaj pomagajo, če vpije človek in piše knjige proti kapitalizmu, kapitalističnemu duhu v sebi pa ne vidi! Cerkev stari sredi burazije, delavstvo pa umira... Blazno sovraštvo proletariata do Cerkve je strašna obsodba katoliške mlačnosti, brezbrčnosti in nezmožnosti. Nimamo ljubezni: zato nismo imeli za delavca niti malo srca in smo ga tolažili s suhimi besedami.

»Križ na goru« kliče klerikalnim voditeljem, da so delavce slepili samo s suhimi besedami o večnosti, dejansko pa mu niso priskočili na pomoč, in prav ima. Pisali so protikapitalistične knjige, kapitalističnega duha v sebi pa niso videli. Krščanski socializem jim je bil samo sredstvo za doseg svojih osebnih materialističnih namenov!

Zato je povsem umevno, da se je ob sodelovanju dr. Gosarja raztegnil davek na nočno delo, da so dobili pod klerikalno vlado povečan davek nižji privatni nameščenci, da so bile prizadete najnižje kategorije državnih službenec, da so bile črtane podpore za invalide, da so se borze dela prevalele na breme delavskih zbornic, da se izseljeniški komisarijati odslej vzdržujejo na račun fonda, ki bi imel služiti za podpiranje izseljencev v nesreči in za njihov povratek v domovino itd.

Besede klerikalnih voditeljev so povsem nekaj drugega kakor njihova dejanja in zato je povsem naravno, ako doživljajo obsodbo v lastnih vrstah.

»Križ na goru« kliče klerikalnim voditeljem, da so delavce slepili samo s suhimi besedami o večnosti, dejansko pa mu niso priskočili na pomoč, in prav ima. Pisali so protikapitalistične knjige, kapitalističnega duha v sebi pa niso videli. Krščanski socializem jim je bil samo sredstvo za doseg svojih osebnih materialističnih namenov!

ZOPET ZAROTA NA PORTUGALSKEM

Madrid, 19. septembra. Glasom poročil iz Lizbone so tamošnje oblasti odkrile novo oficirsko zaroto, ki je nameravala povzročiti revolucijo. Aretiranih je bilo več oficirjev. Vse kavarne in vsi klubi so do nadaljnjega oblastveno zaprti.

NOV REKORD V TEKU

— Pariz, 10. septembra. Pri večeršnjih mednarodnih lahkoatletskih tekmah je postavil Nemec dr. Belzer v teku na 1000 m z 2 min. 25 sek. nov svetovni rekord.

Ljubljanska porota

Ljubljana, 19. septembra.

OPROSTILNA RAZSODBA V TAJNI RAZPRAVI

Danes se je začelo jesensko porotno zasedanje s tajno razpravo proti Pavlu Bogataju in Janezu Mezku, ki sta bila obtožena hudodelstva posilstva.

Razpravi je predsedoval podpredsednik deželnega sodišča Keršič, votanta sta bila sodnika Kralj in Lederhas, zagovornik dr. Torgano. Državni pravdnik pa dr. Ogoreutz.

Porotniki so bili razun enega vsi kmetje, ki so vestno sledili razpravi.

Obdolženca sta bila pri razpravi ločeno

zaslišana in sta lrvldo odločno zanikala.

Oba fanta sta na dobrem glasu.

Porotnikom je bilo stavljeno samo eno

vprašanje o krivdi, ki so ga z 10 glasovi za-

nikali, nakar je predsednik senata objavil

oprostilno razsodbo.

TATVINA TOBAKA V VLAKU.

Ponoči na 6. maja letos je bilo med po-

stajama Zalog-Laze vzlomljeno v plombirani

vagon št. 66.556.

Iz vagona sta bila ukradena dva zaboja

zetskega tobaka, težka 80 kg v skupni vred-

nosti 16.000 Din.

Nekaj ukradenega tobaka se je našlo v

skledju blizu doma Rudolfa Dobnikarja v

Spodnjem K... u. Ker on in njegov tovariš

France Kos nista pol leta nič delala, kljub

temu pa dobro živela in trošila greje zne-

ške, sta bila ona dva osumljena.

In tako sta prišla na porotno klop 30

letni delavec France Kos in Zalogar ter Ru-

dolf Dobnikar, delavec iz Spodnjega Kašlja,

30 let star, oba že kaznovana.

Obtožnica pravi, da je šel Dobnikar do

tižno noč s Kosom iz Zaloga ob progi proti

Lazam. Kos je med potjo govoril, da mora

nekaj »esuniti«. Ko je privozil vlak iz Zalo-

ga, se je Kos zavlekel nanj, kmalu je pri-

vekel dve vreči, ki sta jih napolnila s to-

bakom iz razbitega zaboja. Tobak sta skrila

deloma pri Kosu doma, deloma na drugje.

Pridobila sta še nekega Habica, ki jima

je tobak raznečeval, dobil pa je dobro na-

grado, kajti zahteval je polovico skupščina,

tudi proti njemu je vložena obtožnica radi

hudodelstva deležnosti tatvine.

Državno pravništvo zastopa dr. Fella-

her, obtoženca pa dr. Novak in dr. Tomi-

šek.

Po prečitaniu obtožnice je nagovoril

predsednik Kosa: »No, preljubi Kos, tisto

noč ste le po lep poti, ker ste toliko sladke

travice imeli.«

Kos: »I saj je bil tudi zraven Rudl, da

bi se men kej ne zgudl.«

Dobnikar: »Ni res, sam si šel v vagon,

sam si rekel, da moraš nekaj »esuniti«, a potem

si mi dejal, da si tobak našel.«

Predsednik: »No, dva prava kosa sta

oba. Poročilo imamo, da sta samo popi-

vala in postopala. Rudolf, vi ste oženjen,

ker pa že 3 leta niste skrbeli za ženo in

otroke, ste morali od žene proč, zdaj sa-

ma skrbj za sebe in otroke.«

Obtoženca sta sedela med zasliševa-

njem vsak na eni strani klopi in se niti

pogledala nista. Porotnikom so bila stav-

ljena 4 vprašanja. Razprava ob pol 3. še

ni končana.

NOV SVETOVNI REKORD V HITROSTI

— Benetke, 19. septembra. Pri tekmah za

Schneiderjev pokal je dosegel Anglež Kin-

kvad s svojim hidroavionom povprečno hi-

strost 582 km na uro in je postavil s tem nov

svetovni rekord.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Curih 1094—1097 (1095.5), Dunaj

7.9925—8.0225 (8.0075), London 27.95 do

27.75 (27.35), Newyork 56.64—56.84

(56.75), Pariz 222.5—224.5 (223.5), Praga

168.62—168.82 (168.42), Trst 309—309.75

(—).

Effekti, Celjska 164, Ljubljanska kreditna

140, Praštediona 850, Kreditni zavod 160,

Strojne 80, Vevče 135, Rube 260—270, Kranj-

ska industrijska 400, Stavbna 56, Sešir 104.

Lesni trg. Tendence neizpremenjena. Za-

ključenih je bilo 5 vagonov, in sicer 1 va-

gon tramov merantinih, 7/9, 8/10, 10 in 11

metrov, feo. vag. meja po 330, 3 vagoni bu-

kovih plohov, naravnih ostorobih, paralel-

nih, pravokotno obdelanih, suhih, 38 mm,

od 2 m naprej (do 10 % 1 m — 1.90 m) od

15 cm šir. naprej, feo. vag. meja, la po

925, Ila po 725 in 1 vagon desk, smreka, jel-

ka, paralelnih, 28 mm, 4 m, 10—16 cm, mon-

te, feo. vag. meja po 400.

Deželni pridelki. Tendence neizpreme-

njena. Zaldjučkov ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 276.95 — 276.75,

Newyork 56.6033 — 56.8033, Pariz 221.83 —

223.83, Milan 308.64 — 310.64, Curih 1094

— 1097, Amsterdam 2277 — 2283, Berlin

1351 — 1354, Dunaj 799.15 — 802.15, Praga

168.00 — 168.80.

Effekti: 7 odst. invest. posojilo 1921

83 in tri četrti — 84 in pol, Hipotekarna

banka 55, Ljubljanska kreditna 140 — 147,

Praštediona 850, Trboveljska 480 — 490,

Vevče 140 — 145.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih: Beograd 9.13, Pariz 20.385,

Milan 28.25, London 25.225, Newyork 616.50

Berlin 123.44.

Uničevanje srednjega šolstva v Sloveniji

Pogubne posledice kleroradikalne prosvetne politike. — S 1. oktobrom t. l. se reducirajo gimnazije v Kočevju, Mariboru, Ptuj in Ljubljani. — Medicinska fakulteta ljubljanske univerze v nevarnosti.

Po dolobah kleroradikalnega finančnega zakona se mora število popolnih gimnazij v naši državi znižati na 80. Razen tega se imajo vse nepopolne gimnazije z več razredi reducirati na štiri-razredne, nižje gimnazije, ki v zadnjih treh letih niso imele ob koncu leta več kot 120 učencev, pa se stopnja popolnosti odpravijo.

Nepopolne gimnazije smo imeli v Sloveniji samo v Murski Soboti, ki je bila ob početku leta reducirana na štiri-razredno. Dijaki njenih višjih razredov so napotili ostale že itak prenapolnjene gimnazije, v kolikor zaradi pomanjkanja gnetnih sredstev sploh niso morali prekiniti študija.

Te dni je ministrski svet po izjavi prosvetnega ministra dr. Periča sklepal o redukciji popolnih gimnazij. Čl. 138 finančnega zakona namreč pravi: »Število popolnih državnih gimnazij v celoti državi ne more biti večje od 80. V katerih mestih ostanejo popolne gimnazije, bo odločil ministrski svet na predlog prosvetnega ministrstva. Ostale sedanje popolne gimnazije se imajo stopnoma znižati na nepopolne - štiri-razredne. To znižanje se ima prirediti s šolskim l. 1927-28.«

Po sklepu ministrskega sveta ostanejo v Sloveniji popolne gimnazije v Kranju, v Ljubljani (I. državna - humanistična, II. državna - realna ter realka), v Mariboru (realna), v Novem mestu in v Celju. Reducirajo v Sloveniji na štiri-razredne gimnazije v Kočevju, Mariboru, Ptuj in v Ljubljani (III. drž. realna).

Ker določa finančni zakon, da se imajo te redukcije izvršiti že v začetku šolskega l. 1927-28, je prosvetno ministrstvo že v soboto brzolavno odredilo vsem gimnazijam, ki se imajo reducirati na štiri-razredne, da morajo s 1. oktobrom t. l. opustiti 5. razred. Ta ukaz je ljubljanska III. gimnazija že dobila. Ostali višji razredi se bodo postopoma odpravili.

S 1. oktobrom t. l. se torej odpravi 5. razred na gimnazijah v Kočevju, Mariboru in Ptuj ter na III. realni gimnaziji v Ljubljani.

Ministrski svet je bil vezan pri svojem sklepu na finančni zakon za l. 1927-28, ki ga je izglasovala v Narodni skupščini klerikalno - radikalna večina. Redukcija gimnazij in slovenski je povsem neumestna in neutemeljena, ker vsi prizadeti zavodi izkazujejo dovolj učencev. Posebno pa je grajati, da se redukcija izvršuje sedaj, ko se je v prizadetih srednjih šolah že pričel redni pouk. Vlada v sporazumu z dr. Korosem svojega sklepa o redukciji gimnazij ni hotela izvesti pred skupščinskih volitev, kar bi nanje brez dvoma slabo vplival, zato pa naj zaradi njenih političnih namenov trpi sedaj redni pouk in vzgoja naše mladine. Najbolj bodo prizadeti gimnazijci v Mariboru, Ptuj in Kočevju, ki se morajo preseliti v druga mesta, ako hočejo nadaljevati svoj študij.

Oče zloglasnega čl. 138 fin. zakona je Velja Vukičević, zavezanik naših klerikalcev, ki je bil v kleroradikalni vladi prosvetni minister. Odgovornost za redukcijo gimnazij v Murski Soboti, Kočevju, Mariboru, Ptuj in v Ljubljani nosijo predvsem naši klerikalci, ki so brez pridržka glasovali za čl. 138 fin. zakona in tudi pozneje kljub svojemu paktu z Vukičevićem niso ničesar storili, da bi srednje šole v Sloveniji ostale neokrnjene.

Značilno je, da si sklepa ministrskega sveta o redukciji gimnazij ne upa zagovarjati niti sedanjí prosvetni minister dr. Niko Perič, ki javno izjavlja, da se redukcija gimnazij more z ozirom na mnoga mesta kritikovati, in ki sam trdi, da ob sklepu min. sveta izjavljal v javnosti mučen vtis. Pri tem izreče poudarila, da je bila vlada vezana na finančni zakon, in se izgovarja samo z »interesom države«. Ali je interes države, da se uničuje lepo razvijajoče se srednje šole zaradi borega proračunskega prihranka, je seveda drugo vprašanje. Da bodo redukcije gimnazij imele za posledico sedaj ob pričetu leta novo premeščanje profesorjev, je samo ob sebi umevno.

Zagovor redukcij gimnazij s trditvijo, da imamo preveč inteligentnega proletariata in da naj se mladina raje posveti praktič-

nim poklicem, ne drži, dokler nimamo dovolj strokovnih šol, strokovnih učiteljev in takih pogojev v našem narodnem gospodarstvu, da bodo mogli produktivni poklici nuditi strokovno izobraženo mladino kruha. Saj vemo, da si morajo naši mladi inženjerji iskati kruha v tujini in da absolutni dijaki Srednje tehnične šole ne najdejo primerne zaposlitve. In naraščaja je preveč z ozirom na splošno stagnacijo tako v trgovini kakor v obrti. In kdo bi se upal trdit, da imamo v Jugoslaviji, deželi analfabetov, preveč inteligence? Kaj takega se ne upajo trditi niti v zapadnih kulturnejših državah, kjer je je res mnogo.

Prosvetni minister dr. Perič je tudi izjavil, da namerava z novim državnim proračunom ukiniti nekatere »nepotrebne« fakultete na naših univerzah. Na vprašanje, kaj bo s profesorji, je odgovoril: »Odpadli bodo mnogi honorarji.« Naše prosvetno ministrstvo vodi torej honorarno politiko, ne pa prosvetne.

Dvomljivo je, da bi se ukinili pravna fakulteta v Subotici in filozofska v Skoplju. Tega radikalni ministri že z ozirom na svoje radikalne volilce ne bodo dopustili. V Beogradu se govorilo ne bo reducirala nobena fakulteta, za redukcijo bosta prišli v poštev le zagrebška in ljubljanska univerza.

Na ljubljanski univerzi obstoja nevarnost redukcije za medicinsko fakulteto, ki je nepopolna in ki je bila beograjskim odločnim krogom že večkrat kamen spodbite. Slovenska javnost je proti vsaki okrnitvi ljubljanske univerze. Mi smo tudi za ohranitev bogoslovne fakultete, ker nam je ljubša izobražena duhovščina, čeprav štejeta obe bogoslovni fakulteti v Zagrebu in v Ljubljani komaj nekaj nad 100 dijakov. Toda, če bo postal obstoj medicinske fakultete odvisen od bogoslovne, potem bomo dali prvenstvo vsekakor medicinski kot prestavici svobodne znanosti. Za sedaj na to vprašanje samo opozarjamo.

Značilno je, da sledi redukciji osnovnega šolstva sedaj tudi srednje in višje šolstvo, po krivdi onih klerikalcev, ki so imeli zdaj leta polna usta besed o svoji skrbi za slovensko kulturo. Klerikalna prosvetna politika rodi sadove, kakršnih naša javnost gotovo ni pričakovala in ki so ponovno pokazali, da so klerikalci ostali stari sovražniki naše prosvete.

Sport

Primorje - Hašk 3 : 2 (2 : 2)

Zasluzena zmaga Primorja. — Uršičev bat trick.

Hašk: Mitrović - Zupančič, Koch - Agić, Jereb, Kunst - Khan, Grdević, Justin, Jeren, Wirth.

Primorje: Erman - Svetič, Jančigaj - Zemljak, Slamič, Vindiš - Jug, Erman II, Ceholin, Uršič, Karis.

Včeraj je Primorje izvajalo prav lepo in zaslužno zmago nad zagrebškim Haškom. Gostje so sicer nastopili v kombinirani, vendar dovolj jaki postavi. Zmaga Primorja je preizkušila izražena, ker je bilo vse drugi polčas v premoči, a ni znalo tega izkoristiti. Priznati je treba, da je Primorje zaigralo včeraj stilistično slabo in ni nič zaostajalo za Haškom. Ugajal je nagli in prodorni napad, čigar spretni vodja je bil Ceholin, a nosilca napadov sijajno desno krilo Karis in Uršič. Leva stran je bila šibka. Erman II. je izven forme. Od krilcev je omeniti neumornega Zemljaka, ki je vedno pošiljal svoje ljudi v ogenj, dobro je bil razpoložen tudi Vindiš. Slamič naj se od vadi surove igre, pa bo porabna moč za srednjega krila. Od branilcev je bil Svetič boljši od Jančigaja, Erman v golju pa je prišel šele drugi polčas v formo. Vobče je Primorje pokazalo včeraj izredno agilnost ter je lepo tehnično znanje spojilo z dobro taktiko.

Hašk je v celoti predvedel lepo povezano igranje s preciznim in točnim podajanjem. Zelo dobra je bila obramba gostov z vratarjem vred pa tudi krilci niso zaostajali. Napad je izvedel lepe akcije, ne pred golom ni bilo zadostne odločnosti. Jeren in Justin sta bila najnevarnejša v napadu.

Kratek potek igre: Hašk doseže kmalu od začetka dva gola po Jerebu, a Primorje se pred polčasom dotom Uršiča tekem ene

minute izravna. V drugem polčasu igra ta obe moštvi samo z 10 igralci. Primorje ima več od igre in Uršič doseže tretji gol, vendar je bil Erman popreje v offsidu. Vse ostale akcije belih so ostale neizrabljene. Sodil je g. Ahtan v prvem dobri, a v drugem polčasu zelo šibko. Publike razmeroma mnogo.

Prvenstvene tekme

Ilirija - Slavija 6 : 1 (2 : 0). — Rezerve 6 : 0.

Slavija je debutirala včeraj v prvenstvu I. razreda razmeroma uspešno, ako se vpošteva, da je dobila za protivnika takoj Ilirijo. V polju je bila med obema moštvoma sicer znatna razlika in je Ilirija vso igro le napačala, toda pred golom ji je nudila Slavija energičen in uspešen odpor, v katerem je napravila dober vtis posebno obramba dvoj: Mihelčič-Gasperič. Ilirija je absolutno svojo prvo prvenstveno tekmo s precej kombiniranim moštvom. — Približno enako sliko je nudila dopoldanska igra rezervnih moštev.

Jadran - Slovan 5 : 3 (1 : 1). — Rezerve 2 : 8.

Jadranovo moštvo je igralo proti Slovanu nepričakovano dobro. Po otvorjenju, obojestranski igri v prvem polčasu je v drugem polčasu očitno prevladovalo v polju ter vodilo do zadnjih 10 minut že s 4 : 1. Slovan je nato popravil izid na 4 : 3, tik pred koncem pa je Jadran s 5. golom postavil končni rezultat. Igra je bila zelo živahna in napeta, pri tem pa fair. Sodil je dobro gosp. Deržaj. — V dopoldanski igri rezerv je bil Slovan znatno boljše moštvo.

Krakovo - Reka 3 : 3.

Krakovo je odvzelo včeraj Reki važno točko. Igralo je boljše kot v zadnjih igrah ter bi z nekoliko več srečo lahko rešilo tudi obe točki. Start Reke v prvenstveno sezono ni bil posebno srečen: videlo se je, da še ni trenirana. — Sodil je g. Šetina.

Domače in inozemske tekme.

ZAGREB: Gradec-Zagreb 2 : 1. **BEograd:** Finala za pokal LNP. Beograd - Subotica 3 : 0.

DUNAJ: Dunaj - Budimpešta 4 : 2. **PRAGA:** Českoslovaška - Avstrija 2 : 0.

BUDIMPEŠTA: Hungaria - Sabaria 1 : 5! **FTC** - III. okraj 2 : 0.

Hazensko prvenstvo Slovenije

Ilirija - Maribor 7 : 2 (2 : 1). — Ilirija prvak Slovenije.

Maribor: Starc-Vrščaj-Petan, Hercel-Vuga, Ozvatič, Vodeb.

Ilirija: Jermol I.-Saplja-Vider, Tratnik-Bernik, Jermol II., Privšek.

Z zanimanjem pričakovana odločilna borba za prvenstvo Slovenije je končala z zaslužno zmago Ilirije. Ilirija je bila v vseh delih boljše družina ter je v startu in kombinaciji prekašala Mariborčanke. Maribor je podlegel tempu, ki ga je diktila Ilirija, vendar je poraz previsok, ker je bila družina v polju zelo dobra, a pred golom je odrekla. Prvi polčas je potekal tekma v razmerju 2 : 1, a v drugem je Ilirija zvisala na 7 : 2. Sodil je g. Dobrič, dobro, vendar je bila izključitev Vodebove v drugem polčasu preostira kazna.

Motociklistične dirke v Mariboru

Včeraj so se vršile na Teznu pri Mariboru na tamošnjem dirkališču, ki je bilo baš te dni temeljito popravljeno, mednarodne motociklistične dirke, katerih se je udeležilo poleg najboljših domačih tudi večje število avstrijskih vozačev. Zanimanje za dirko je bilo nenavadno veliko. Obisk je bil naravnost rekorden in se čeni na preko 5000 osebe. Najboljše rezultate je dosegel tudi tokrat znani dunajski dirkač Ladi Möslacher, ki je pobil vse domače konkurente. Najboljši čas dneva je bil dosežen pri dirki za darilo mesta Maribor z 87 km na uro po Möslacherju.

1. Dirka juniorjev 1000 kub. cm. 15 krogov (15 km). 1. Grainer, Wiener Neustadt (Moto Gucci) 11.52 pet desetini, 2. Urošič Zagreb (BSA), 11.54 pet desetini. 2. Kategorija 250 kub. cm. 10 krogov. 1. Reiter, New Herald, Dunaj, 7.44 dve desetini, 2. Grainer (Moto Gucci) Wiener Neustadt 7.53 pet desetini, 3. Schneeweis Agram 8.1 šest desetini. 3. Kategorija 500 kub. cm. 15 krogov. 1. Möslacher (Dunaj, Sunbeam) 10.10, 2. Strban (Zagreb BSA) 10.31 sedem desetini, 3. Messner (Dunaj, BSA) 11.44 sedem desetini. 4. Babič (Zagreb BSA), 12.17 štiri desetine. 4. Kategorija 175 kub. cm. 7 krogov. 1. Slavica Lotar (Zagreb) 6.35 dve desetini, 2. Sandler (Puch, Graz) 6.48 pet desetini, 3. Cerić (Zagreb) 7.24 pet desetini. 5. Kategorija 350 kub. cm. 12 krogov. To je bila najzanimivejša točka sporeda 1.

Walle (AJS Dunaj 857 štiri desetine, 2. Schneeweis (Zagreb) 9.6 ena desetina, 3. Hibl (Puch, Graz) 9.0 šest desetini.

6. Kategorija 1000 kub. cm. 20 krogov: 1. Möslacher (Dunaj) 14.58 2. Strban (Zagreb) 15.8 ena desetina, Pivec, Maribor 16.3 ena desetina.

7. Dirka za prvenstvo Slovenije: 1000 kub. cm. 20 krogov: 1. Strban Zagreb 14.58, 2. Pivec, Maribor 15.85, 3. Urošič (Zagreb) 16.9 ena desetina.

8. Dirka za nagrado mesta Maribor: 2500 Din 20 krogov: Möslacher 13.46, ki je s tem dosegel tudi najboljši čas dneva.

Prosveta Ljubljanska opera

Verdijev »Trubadur« z novimi soli v novi inscenaciji naj bi bil pred začetkom nove sezone pod novim upravitnikom nekaj simbol nove dobe, ki se obeta. Vedno je bil tudi pri nas izredno priljubljen »Trubadur« privlačna opera prve vrste. Pričakovati je bilo torej, da bo gledališče izvrstno zasledeno. A je bilo skoraj prazno. Naša publika je pač instinktivno pogodila, da je bolje ostati doma ali na veselejšem zabavišču. Zakaj sobotna predstava ni bila — odračunski kreacija — Holodkova in Thierryjeva — zadovoljiva.

Previsoko smo že bili, da bi se zadovoljevali s takim padcem. Celo naš novi začetek l. 1918 v najtežji dobi je bil pomembno boljši. Nemogoče je, da bi se vrnilo po desetletni dobi trajnega napredovanja in dvigovanja ponovno k šolarskemu začetništvu.

Poznam razmere temeljito, poznam tudi velike finančne težkote. Toda večno veljavno načelo ostane: opera brez rutiniranih repertoarno močnih prvih solistov je v Ljubljani danes nemogoča. Gdč. Karoly ali Juranič je bila morda odlična učenka opere šole, toda naslednja Zikove, Zaludove, Lovsetove, Richterjeve, Nordgartove, Skalo-ve, Svobodove in prav vseh naših primadon tja do leta 1895. ne more biti. V pevskem in igralskem oziru zna mnogo premalo. Priznavam, da je simpatična in da ima dovolj izdaten in prijeten glas, dovolj čustva in temperamenta, ali v vsem podajanju je še popolnoma začetniška, ritmično nesigurna in muzikalno negotova. Ne, naša primadona mora biti prima, zakaj od nje je odvisno nad polovico uspeha. Zato se mora najti umetnica, pevka in igralka, čim višjih kvalit. V dobi, ko je reduciranih tudi nekaj prvovrstnih primadon, je ne bo težko najti. Ako se je našel denar za baletnike in se jim je dovolila gaža mesečnih 8000 Din, se morajo njeni sredstva tudi za primadono, pa makar da se balet popolnoma opusti. Kajti opera brez prve sopranske pevke ne more obstajati, brez baleta pa lahko.

Težji je tenorski problem. Zakaj tenorjev manjka vsem operam. G. Gospodinov je bil Manrica z lepim materijalom, ali z zelo dvomljivo muzikalnostjo in šepavo ritmiko. Treba se mu bo še mnogo učiti. V igri je popolnoma nezrel ter so mu kretnje, postavljanje nog, nesmiselni poskoki i. dr. včasih naravnost grotesknega dojma. Možu je treba energičnih učiteljev petja in igranja. Gdč. Karoly in g. Gospodinov pa sta tudi zunanje izgledala jako neugodno, kar je krivda garderobierjev in režiserja. Grofa Luno je pel prvič s sijajnim uspehom g. Holodkov, ki je bil na sceni opetovano odlikovan; izvrstna kreacija Azucene po gospej Thierry-Kavčnikovi je že dobro znana. Originalnega, namreč starega Ferranda je podajal prav dobro g. Rumpelj. Zbor je bil dober, a čisto še boljši; orkester je bil na višini.

Težko nalogo dirigenta v danih razmerah je vršil prav spretno g. Neftal. Za režijo je skrbel g. Šubelj. Imel je pač premalo časa.

Koncert za restavriranje ruske cerkve pod Vrščem je s hvalevredno požrtvovalnostjo priredila snovi v prostori oficirskega doma tik Tabora gospa Tamara Veljbička. Neznana ruska operna pevka in pietetni namen bi pač morala privabiti vsaj toliko občinstva, da bi bila mala dvorana polna. Zelo obžalujemo da se je doletel za ta koncert skrajno neugodni čas med veselejšim. Čudili pa smo se, da ni bilo niti naših častnikov, da bi bili izkazali ruskim kameradom, pokopanim pod Vrščem, žrtvam germanstva in junakom za jugoslovensko svobodo, svoje bratstvo tudi preko grobov. Tako se je zbrala večina ruska ljubljanska družba in nekaj Slovencev. Kot uvod bi bil pač umesten primeren nagovor v spomin pokojnikov. G. Tamara Veljbička je sodelovala v ansamblu ruske opere v Plovdivu ter je rutinirana pevka, toplega čustva in pristnega temperamenta. Njen program je bil zelo zanimiv po avtorjih in pester, vendar nekoliko enolično erotski. Najbolj sta ugajali točki Dargomižskega in sploh ruske pesje. Pevkinjo nagnenje k parjanju glasu in končni distonaciji je menda utemeljeno po nedostatkem instrumentu, na katerem jo je spremljala spretno in z okusom ga. V. Smolenskaja. V celem: lep, zanimiv večer.

Komedija Rajskega vrta (Garten Eden). Premijera v torek 20. t. m. v opernem gledališču. Ta komedija, ki sta jo spisala nemška komediografa Bernauer in Oesterreicher, je dosegla dosedaj na vseh odrih, kjer so jo uprizorili, velikanski uspeh. Komedija slika pestro življenjsko pot simpatične, uboge in pošteno deklice, ki je varijetna plesalka ter se končno poroči z večkratnim milijonarjem, stariim knezom. Glavno vlogo Tilly igra ga. Vera Balatkova, v ostalih vlogah nastopi skoro ves dramski ansambel, med drugimi gospe: Danilova, Juvanova, Medvedova, gg.: Peček, Povhe, Cesar, Lipah Gregorin, Plut, Skrbnišek, Drenovec, Kralj, Danilo. Komedija je polna veselih situacij in smešnih prizorov. Premijera je izven, cene normalne. Obiskovalci gledališke razstave dobe 20odstotni popust.

Koncert narodnih pesmi »Ljubljanskega Zvonca« v Hrastniku je v nedeljo polno klub več drugih prireditvam privabil v Narodni dom toliko petjaželnega ljudstva, da je bila prostorna dvorana popolnoma zasledena. Ugajale so narodne pesmi v moškem in mešanem zboru, posebno navdušenega priznanja je bila deležna »Zvonova« solistinja gdč. Spelca Ramškova, ki je morala več pesmic navreči. Narodne pesmi, že tudi v koncertni obliki, pač povsod užgo. Za aranžma koncerta se ima »Ljubljanski Zvon« zahvaliti nadvse požrtvovalnemu predsedniku Narodnega doma v Hrastniku g. učitelju Hofbauerju in pevovodji Glasbenega društva g. D. Candru.

Beležnica

KOLEDAR. Danes: Ponedeljek, 19. septembra 1927; kotočičani: Januarij; pravoslavni: 6. tembra, Evdokije.

DANASŠJE PRIREDITVE. Kino Matica: »Sejkova suznja«.

DEŽURNE LEKARNE. Danes: Sušnik, Maribor trg; Kurah, Gosposvetska cesta.

Solnce zaide danes ob 18.05, vzhaja jutri ob 5.43 in zaide ob 18.03.

ZA NAŠE NAROČNIKE. Danes so na vrsti naročniki serijs Z in Z.

Novice iz Splita

Split, 16. septembra.

Tujski promet. Lepi jesenski dnevi, ki jih preživlja sedaj naša obala, so kakor druga pomlad. Huda vročina poletja je minula, daljše noči so ohladile podnebje, tako da je sedaj najprijetnejše letovanje. To vedo tudi tuji, zato prihajajo skoroda, kakor v sezoni. Ti tuji pa so povsemi seveda iz tujine. Vsak dan prihajajo skupine novih jesenskih letoviščarjev. Prevladujejo Nemci. Danes je prišlo na ladji »Araguay« 250 Angležev-zvezitnikov, ki so na »bavnom potovanju po Adriji in Sredozemskem morju. Ogledali so si mesto in Kaštelet ter posetili Trogir in staro Salono. Parnik odpluje na otok Krk, v Alžir ter od tam nazaj v Anglijo. Te dni se pričakuje poset največje motorne ladje sveta »Saturnia«, ki pripelje v našo luko v propagandne namene iz Trsta.

Parastos padlim vojakom na solunski fronti se vrši včeraj na svečan način v pravoslavni cerkvi. Po svečanosti in cerkvenih obredih je bilo odrejeno v hotelu »Central« rezanje kolača. — Prisostvovala so vse ugledne osebnosti našega mesta, med njimi tudi ministrski podpredsednik n. r. g. Biankini in minster dr. Tresič-Pavič.

Novo občinsko tržnico je sklenila zgraditi mestna občina Split. Tržnica bo najmoderneje in prav higiensko urejena in bo zgrajena iz železa in stekla, po vzorcu ameriških tržnic. Stavba bo krasa mesta in edina te vrste v naši državi.

Lov na nočne ptice, ki ga je uprizorila tukajšnja policija prošlo noč z uspehom, je vrgel šest zrelih komadov devojčic, ki so priletele iz raznih krajev naše države. Buhokopfe so priprili radi šeste boje zapovedi za enkrat na policiji. Nekaj jih gre — se razume — takoj v bolnico, druge pa »peršup«.

Jean de la Hyre:

500 Roman.

—Čudovito! V Benetkah dožev sva, toda ne gre mi v glavo, kaj pomenijo te konfederacije, zedinjene države in tihoceanske kolonije.

— Bomo že videli. Jaz se pa najbolj čudim, da je ta šema verjela nama in da pojde celo v podzemlje. Ali si opazila, kako mirno je govoril potem, ko je pristal na moj predlog? Najbrž se čuti popolnoma varnega. Po najini zunanosti in govoric je spoznal, da nisva nevarna, še manj pa norca. Pa vendar ni na svetu javna varnost taka, da se visoki funkcijonarji, kakor je tale svetnik, ne boje neznanjih, sumljivih ljudi, kakršna sva midva?

— Čemu je pa potem ta kapitan, ta straža, ti meči in ta bojoviti milje 16. stoletja?

— Kmalu bova vse razumela. Milslim, da...

Toda d'Albaniac ni izgovoril svoje misli do konca. V spremstvu vojaka

je vstopil v sobo svetnik. Rabil je dobrih pet minut, da je ogrnil zelen baržunast plašč ter si opasal bogato pozlačen meč.

— Gospoda, razpolagajta z menoj. Leticija, d'Albaniac in svetnik so odšli z vojakom po stopnicah in mrčnem hodniku ter zapustili dvorec. Od dvorca do obale so stali v špalirju vojaki v čepcah z rdečimi peresi in oboroženi s helebardami. Za špalirjem je stala razburjena množica radovednežev, ki pa niso kričali. Po trgu se je razlegel samo prijeten smeh.

Jean in Leticija sta spoznala, da ju je zanesla usoda naravnost v 16. stoletje. Pleteni jopiči in visoki škornji so ju ovirali.

V hipu, ko je d'Albaniac prijel za vesla, so vojaki na trgu zabrekli. V naslednjem hipu so se začeli od vseh strani odgovori. Leticija je sedela pri krmilu.

— Čemu pa trobijo, gospod? — je vprašala svetnika.

— To je signal, po katerem se mora vsaka gondola in vsaka ribiška ladja nemudoma vrniti v mesto ali na obalo in ostati tam. Signale so dali zato, da nam ne more nihče slediti v zaliv.

— V vašem mestu vlada čudovita disciplina.

— V Benetkah so vajeni pokorščine, — je odgovoril svetnik samozvestno, — kajti najmanjši odpor proti Svetu desetorice se kaznuje s smrtjo.

Leticija je molčala. Te besede so jo osupnile. Svet desetorice! Pokorščina, smrtna kazen! Zares, vstale so Benetke dožev.

Njeno začudenje se je dalo primerjati samo z začudenjem gospoda svetnika, ko je zagledal sredi zaliva ogromno črno cev. Cev se je odprla, po spretnem udarcu vesel, je čoln smuknil v njo, cev se je zaprla in električna luč je nadomestila solmčno svetlobo.

V naslednjem trenutku je povabil d'Albaniac svetnika za seboj.

Odšli so po vijugastih stopnicah. Svetnik je takoj spoznal, da gre skozi jelekne celice in se spušča na dno zaliva. Vendar pa ni vso pot črnil niti besedice.

Naenkrat je obstal v veliki četverkotni sobi, opremljeni s krasnim pohištvom in omarami za knjige. Na steni so viseli zemljevidi. Sredi sobe je stala miza, za katero je sedel neznan gospod.

— Kapitan, — ga je nagovoril d'Albaniac, — vračava se iz Benetk. Mesto sva našla tako kakršno je bilo v 16. ali 17. stoletju. Podrobno vas bo informiral o vsem tale gospod, ki sva

ga privedla s seboj. Posrečilo se mi je pregovoriti ga, da se je odpeljal z nama. Dovolite, da vam povem, kako se je to zgodilo.

D'Albaniac je na kratko povedal Neznancu o nočnem izprehodu po benetških ulicah, o aretaciji in zasiljanju v dvorcu dožev.

— Imenitno! — je dejal kapitan. — Gospod de Clève, odvedite prosim vojaka in izročite ga v varstvo Faultonu. Leticija je izpolnila povelje. Vojak je bil tako presenečen, da ji je brez ugovora sledil.

Svetnik je več časa molčal. Komaj so se za Leticijo in vojakom zaprla vrata, se je Neznanec obrnil k svetniku in ga vprašal v čisti italijanski: — S kom mi je čast govoriti, gospod?

— Jaz sem grof Rafael Mossenigo, član Sveta desetorice beneške republike. — je odgovoril svetnik samozvestno. — Kdo ste pa vi?

— Človek, ki je živel v 20. stoletju. Pravi mi kapitan ali Neznanec.

Svetnik je debelo pogledal, prebledel, se ozrl po vrsti na Neznanca in d'Albaniaca ter zamrmral sam pri sebi:

— Ali govorim z norci? Kam me je zanesla usoda, tristo vragov!

Pisane zgodbe iz naših krajev

Pekleni stroj v Djevdjelju. — Samor 85 letnega starca. — Roparski napad pri belem dnevu.

V petek proti večeru je eksplodiral pekleni stroj v hotelu »Novi Beograd« v Djevdjelju. V kavarni se je ta čas nahajal novo izbrani demokratski poslanec Ignjat Stefanović, ki je bivši bolgarski vojvoda. Pekleni stroj je bil postavljen v hotel dan prej, kakor so sedaj ugotovili. V trenutku eksplozije v »Novem Beogradu« je izbruhnil požar tudi v hotelih »Solun« in »Prestolonaslednik«. Med ranjenimi se nahajata tudi vpokojeni major Jančič in prof. Debn. Po eksploziji je prihitela na kraj nesreče policija in vojaštvo. Ker je bil eden vpeljenih hotelov dobro zavarovan, so nekateri menili, da je lastnik sam zanetil požar. Tik pred eksplozijo je lastnik hotela »Novi Beograd« opazil pekleni stroj in opozoril goste na nevarnost. Na njegov krik je večina ljudi zbežala na prosto. Razširjene so tri verzije o vzroku atentata. Nekateri menijo, da je bil pekleni stroj namenjen poslancu Stefanoviću, drugi pravijo, da gre za zaroto proti bivšemu bolgarskemu komitu vojvodu Alješevu, a tretji so prepričani, da hočejo makedonstvujoči z atentati izzivati prebivalstvo in s tem povzročiti nered in konflikte.

V soboto si je prerezal žile z britvijo na obeh rokah 85-letni starac Dimitrije Janković. Samomor je izvršil v svojem stanovanju v Radničkem dolu št. 29 pri Zagrebu. O polnoči obveščena komisija se je takoj napotila na kraj tragedije in našla starca že mrtvega v mlaki krvi. Obleden je bil samo v srjaci in spodnje hlače. Na desni roki sta zlijali dve rani na levi pa ena. Britve je ležala poleg trupla. Drugih poškodb na truplu niso našli. Starac zapušta 84letno ženo, 4 otroke in veliko število vnukov in pravnukov. V tako visoki starosti ljudje le redko izvrše samomor. V zagrebški kroniki je ta samomor edinstven, glede na starost in vzrok. Žena pokojnega starca je izpovedala, da je njen sivolasi mož že 9 mesecev bolehal na nogah. Na obeh nogah so se mu otvorile velike rane in zdravilni so izjavili, da je bolezen neozdravljiva. Sta-

rec je prejel dneve in noči in popolnoma obupal, ko so se v ranah pojavili črvi. Zahteval je od žene sekuro ali nož, da se ubije in dan pred samomorom je ženi odločno izjavil, da noče več živeti. V soboto dopoldne si je res prerezal žile. Žena ga je našla na tleh in mislila, da se je od slabosti zgrudil. Bil je še tople, a ga ni mogla dvigniti in ga je okrenila ter zagledala pod njim nočno posodo, polno krvi. Sosed, ki je na stanki klice prihitev v hišo, je videl, da si je starac vzel sam življenje in je samomor prijavil policiji. V nočni posodi je bila tudi britev, s katero si je nesrečni Dimitrije prerezal žile. Od bolečin se je starcu zadnje dni tudi že bledelo.

V Sarajevu je bil izvršen v soboto dopoldne zločin, ki je razburil vse mesto. Nedavno se je vrnil iz kaznilnice v Lepoglavi znan zločinec in razbojnik Juda Pesah. Dasiravno so ga policijske oblasti stalno nadzorovale, je vendarle izvršil drzen roparski napad na trgovca Mehaga Lipa. Lipa ima malo trgovino s kožami in obutvijo v muslimanskem delu mesta. V soboto dopoldne je bil zatopljen v svoje delo, ko je stopil Juda v trgovino. Molče je pograbil napadalec dolg čevljarški nož in trikrat zabodel Lipa v vrat. Ves okrvavljen je Lipa pobegnil na ulico in začel klicati na pomoč. Napadalec je stekel za njim in bi ga bil gotovo tudi že na ulici zabodel, da ga niso rešili na pomoč prihiti sosedje. Težko ranjenega trgovca so prepeljali v bolnico. Juda pa je prišla policija in oddala v sodne zapore. Pri zaslišanju je izjavil, da je imel z njim še stare račune. Pravi, da je Lipa imel razmerje z njegovo ženo, ko je on sedel v kaznilnici. Že v zaporu je sklenil, da se maščuje. Hotel je ubiti tudi svojo ženo, pa ga je policija prehitro prišla. Zločin je izzval v vsem Sarajevu veliko razburjenje. Tako drznega napada pri belem dnevu in sredi mesta ne pomnijo niti najstarejši ljudje.

sredni bližini teh razpok. Ni pa izključeno da zadene tudi ta mesta v doglednem času močan potres.

Največja nevarnost preti baje Italiji, ki je bila vedno ogrožena vulkanskih in tektonskih erupcij. Angleški učenjak sir Richard Gregori potrjuje domnevo ruskega geologa in pravi, da se tudi drugi drugi angleški učenjaki strinjajo z njim v tem, da čaka pokrajine, ležeče ob velikih razpokah, morda še tekom letošnjega leta strahovita potresna katastrofa. Tudi sredna in severna Kitajska leži ob velikih razpokah v zemlji in zato jo je zadel nedavno katastrofalni potres.

Zadnja ljubezen Izidore Duncanove

Te dni je izšla knjiga ruskega pisatelja A. Marienkova »Roman brez laži«, v kateri se govori tudi o znameniti plesalki Duncanovi in njenem poznejšem možu, ruskem pesniku Jeseninov. Plesalka se je seznanila z ruskim pesnikom v moskovskem Ermitažu. Predstavil mu jo je slikar Jakulov. Čez nekaj dni je priredil Jakulov v svojem ateljeju družabni večer in povabil tudi Duncanovo. Razkošno oblečena je vstopila plesalka v atelje in se prijazno nasmejila Jeseninovu. Sedla je na divan, pesnik je pa pokleknil k njenim nogam. Pogladi ga je po glavi, rekoč: Zlata glavica! Potem ga je vprico vseh po ljubila in ostala z njim v intimnem pogovoru do ranega jutra.

Jesenin je kmalu podlegel njenim čarom. Čez nekaj mesecev se je preselil k nji. Toda bil je že po naravi tak, da ni mogel ostati dolgo na enem kraju. Izidora mu je podarila zlato uro, misleč, da ga bo s tem privežala nase, toda zmotila se je. Opetovano je povezal Jesenin vse svoje imetje, obstoječe izperila in rjuhe v culico in pobegnil od plesalke. Toda vedno znova se je vračal k nji. Končno sta zapustila Moskvo in odpotovala v inozemstvo, kjer sta se poročila. Vse je kazalo, da sta našli njuni nemirni srci mir in da bo živel pesnik v srečnem zakonu s svojo izvoljenko, toda usoda je hotela drugače. Jesenin se je predlanskim ustrelil. Duncanova je pa našla te dni tragično smrt v Nici.

Svojo hčerko poročil

Trgovca v Marmaros Szigetu Jan Markovits je odšel po svetovni vojni z doma in se ni več vrnil. Doma je pustil ženo in 10 letno hčerko. Ker ga žena kljub poizvedovanju potom političnih oblasti ni mogla najti in ker ji ni nič pisal, je mislila, da ga je doletela nesreča ali pa da se ji je popolnoma izneveril. Zato se je obrnila na oblasti s prošnjo, da njen zakon razveljavijo. Oblasti so ustrele njeni želji in proglasile Markovitsa za pogrešanega. Žena je bila zopet prosta in ker je bila še mlada, se je drugi poročila. Odpotovala je z drugim možem na ženitovansko potovanje in pustila hčerko doma.

Ko se je vrnila, ni bilo o hčerki ne duha ne sluha. Našla je samo pismo, v katerem ji hčerka Frida sporoča, da se je poročila z bogatim trgovcem v nekem kraju blizu Prage in da se je zelo dobro godi. V pismu vabi hčerka mater, naj jo poseti. Mati je res te dni odpotovala v dotični kraj in posetila hčerko v razkošni trgovčevi vili. Lahko si pa mislimo njeno presenečenje, ko je spoznala v hčerkinem domu svojo prvega moža. Siroti se je nad tem tako zgrozila, da se ji je omračil um. Pripeljati so jo morali v praško umobolnico. Trgovca odločno zanika, da bi bil identičen z Markovitsom. Zadevo ima sedaj v rokah policija, ki bo pojasnila preteklost Fridinega moža.

Desetletna morilka svojega brata

Pariška policija je zadnje dni razkrila senzacionalen umor. Gre za zločin, kakršni pač še ni bil zabeležen v analih sicer pester pariške, odnosno francoske kriminalne kronike.

Visok pariški državni uradnik je preživel poletje v malem kraju Foudras. S seboj je vzel tudi svojega 18 letnega sestro Rolando. Pred dnevi pa je sluga naglo obol, pojavili so se znaki zastrupljenja. Čeprav je bil takoj prepe-

ljujen v Pariz, je podlegel zastrupljenju.

Obdukcija trupla je pokazala, da je bil zastrupljen z arzenom. Policija je seveda takoj pričela s poizvedovanji, čijih rezultat je bil presenetljiv. Preiskava je namreč pokazala, da je slugo umorila lastna sestra, jedva 10letna Rolanda. Dekletce je prostodušno priznalo, da je v vaški lekarni kupilo arzen in strup najprej preizkusilo na domačem psu, ki je kmalu poginil. Arzena je nato natresla svojemu bratu v juho. Vzrok, ki je nagnal Rolando v ta zločin, je svojevrsten. Deklica je bila na brata ljubosumna, ker je dobival več za jesti nego ona. Baje se je mlada zločinka bavila z načrtom, da iztrebi vso rodbino.

Policija je dekletce oddala v blaznico, ker ni izključeno, da je slaboumna. Njena mati je namreč pred dnevi umrla v blaznici.

Vrtnarska razstava

Krasno urejena in bogato založena vrtnarska razstava, ki je priključena letošnji pokrajinski razstavi ljubljanskega veleseja od 17.—28. t. m., ima svojo posebno vrednost in pomen. V Sloveniji, omejni pokrajini naše domovine, je tekla zibelka našemu domačemu vrtnarstvu, posebno pa trgovskemu. V Slovenijo so se danes uprli pogledi vrtnarstva iz vseh delov naše domovine. Tudi letos bodo naši vrtnarji dali novih pobud tovarštev tako v estetskem oziru, kakor tudi glede se intenzivnejše izrabe cvetja. Potrebno pa je tudi razumevanje naše domače javnosti in prireditelji pričakujejo, da bo razstava kar najbolje obiskana. Moralna dolžnost našega občinstva je, da upošteva domače blago pred nakupom v inozemstvu.

V krasnih skupinah, katerim se vidi, da so pripravljene z največjo ljubeznijo in strokovno veščino, razstavlja šest najpogostejših ljubljanskih trgovskih in umetnih vrtnarjev. Razstava v marsičem prekaša lanskolletno in so se nekatere vrtnarske trdnice povzdignile letos do posebnih specijalit. Tako trdnica Korsika v katejah in daljaj. Posebno privlačna je skupina kaktej. Ta rastlina je bila v Evropi kot posebnost prvič razstavljena leta 1873 ob priliki svetovne razstave na Dunaju. Takrat so jih razstavili Japonci v svojih lastnih paviljonih in od tedaj si je ta krasna in hvaležna rastlina začela utirati pot. K nam so se kakteje začele v večjem obsegu uvažati nekako pred dvema letoma. Letošnja razstava bo gotovo le še povečala krog ljubiteljev in gojiteljev te čudovite rastline.

Tvrška Ivan Simenc preseneča s svojimi čudovitimi tubarozami, ki se importirajo iz Mehike. Kar vabijo te, da jih pone- seš na svoj dom. Napolnile ti bodo sobe z neprekosljivim vonjem, saj je tubaroza v cvetličnem kraljestvu nazvana vsled svojega divnega vonja »kraljica vonja«. Tudi druga čudovita cvetka se kaže tu očem obiskovalcev, to je »Fortuna«, sreča, za katero vse gleda. Evo vam je, pridite na razstavo in si jo vzemite.

Tvrška Franc Herzmansky razstavlja poleg svoje specijalitete, t. j. s cvetjem dekorirane mize za različne priložnosti domače svečanosti, še teje novosti: Polyhanta vrtnice v drevesčkih in bajne Coleuse v različnih barvah.

Nehote se ti ustavi pogled na prijaznih gredicah trdnice Anton Ferant. Iz samih rastlin, ki jih povečini imamo po svojih domovih, iz ciklam, primulj, pelargonij in asparagus, so sestavljene in delujejo sila učinkovito. Vidi se večja roka mojstra Feranta. Tvrška razstavlja tudi lepo grupirano sadno dreve iz lastne drevnice. To je edina ljubljanska vrtnarska trdnica, ki se bavi tudi s to panogo.

Rado se pomudi oko obiskovalcev tudi na nasadih trdnice Bajc Viktor in Simenc Pavel. Občudovati moramo krasno in umetno vezane vence in šopke poleg vsega drugega, kar živi tukaj svoje tiho življenje. Tu se vidi, kako vpliva cvetje na našo duševnost. En sam sprehod po takem cvetišču, in že se nam jasni čelo, čutimo se poživljene in okrepljene. Zato naj posebno seveda, ko umira in bo skoro spala narava zimsko spanje, vsakdo okraši svoje stanovanje s cvetjem. To ga bo navdajalo s toploto in veseljem in ga poživljalo v urah skrbi. Navajajte že otroke k ljubezni do cvetja. S tem se vzgaja mladina za poznejše naloge. Otrok, ki svojo lončnico ali vrtček skrbno in z ljubeznijo neguje, se priučuje že v mladosti, da ne klone duha pred raznimi ovirami, ki mu stopajo na pot pri doseganju življenjskih ciljev. In pred vsem pri- peljite jih seboj na razstavo.

Zrebanje loterije trgovske akademije v Ljubljani

nepreklicno 31. oktobra. Srečka Din 10. Dobitkov 885 od 50 do 100.000 dinarjev. — Poskusite srečo. Naročite takoj srečke.

Vsled preselitve

se prodaja pohištvo, kuhinjska oprema, moško perilo, obleka itd. — Bleiweisova cesta št. 20, pritličje, levo. 2129

To in ono

Liga proti ljubezni

Proč s kapitalizmom in njegovimi izrodki! To je danes geslo ruskih boljševikov. Med izrodke kapitalizma spada vse, kar le količkaj spominja na stare šege in navade, na tradicije in romantiko. Režiserji nove Rusije propagirajo moderno stvarnost v politiki, v zasebnem življenju, v gledališču in v obče povsod, kjer se da uveljaviti. Sedaj je prišla na vrsto tudi ljubezen. Ljubezen hočejo boljševiki iztrebiti s korenino vred in sicer na radikalni način.

Ruski pisatelj in publicist Zalkind je sedaj ustanovil ligo zoper ljubezen in kakor poročajo listi, je njegova ideja padla na rodovitna tla. Po vsej Rusiji se zdaj resno debatira, kako odpraviti ljubezen. Sodrugi Zalkind in mnjenja, da je ljubezen »kapitalistični izum in izrodek« in zato je treba proti njej mobilizirati vse sile.

Zanimivo je, kako hočejo boljševiki ljubezen odpraviti. Zakon in njegove formalnosti, istotako ločitev so že itak poenostavili do skrajnosti. Zakon je zdaj v Rusiji od danes do jutri. Tudi glede razmnoževanja niso boljševiki tako natančni. Odprava plodu se indirektno priznava. Kaj je treba torej še odpraviti? Na vsak način ljubezen, ki je nekak uvod v zakon, torej tudi kapitalističnega izvora. Ljubezen bo torej v bodoče v Rusiji pod strogo kaznijo prepovedana. Prepovedano bo vse, kar ni v direktni zvezi z razmnoževanjem, odnosno fiziološko rečeno, kar ni višek ljubavnega razmerja. Tako bo n. pr. prepovedano pridobiti si ljubav ženske z denarjem ali dajatvami. Ženskam bo prepovedano vzeti denar ali darila. Če ni volja, da se uda iz ljubezni, potem je bolje, da vse pusti. Rusi nameravajo odpraviti tudi korupcijo v ljubezni. Draguljarji, izdelovalci parfumov in šivilje so pač samo za to, da indirektno pospešujejo podkupovanje nežnega spola. Proč z njimi! Ljubezen bo šele takrat

prava, ona resnična, tolikrat opevana blaženost, kadar bodo odpravljene vse lažnjive pretveze s katerimi se jo skuša izvozovati odnosno izsiliti ali pribelati.

Prav razumljivo je, da a limine odpadejo ljubavni sestanki, ljubavna pisma, nežni telefonski pogovori so izključeni. Prepovedano je tudi vsako vabljivo nagovarjanje in smelo izzivalna koketerija. Da bo zgorela vsa ljubavna literatura, o tem ni nobenega dvoma več. Saj je tudi samo posledica kapitalističnega pojmovanja ljubezni, kajti trubačurji so bili doma samo na dvorih in kvečjemu še pri bogatih židih.

Kako si boljševiki vse to zamišljajo, še ni jasno. Zdi se, da bo položaj v bodoče takšen: On in ona se bosta na ulici srečala, spogledala — in že... To je udobno, brez sentimentalnosti, hitro in priprosto vsekakor na stvarno.

Zemlji grozi strahovita katastrofa?

Zadnja leta se večji in manjši potresi tako pogosto ponavljajo, da so začeli učenjaki razmišljati, kaj bi bilo vzrok tega neprestanega vznemirjenja zemeljske površine. Na podlagi točnih opazovanj so postavili teorijo, da nastajajo vsled postopnega ohlajevanja zemlje v zemeljski skorji velike razpoke, ki segajo pod Atlantskim oceanom preko Južne Evrope in Turkestana do Japonske. Geološka opazovanja potrjujejo presenetljivo dejstvo, da se od leta 1906, ko je katastrofalni potres razdeljal cvetoče mesto San Francisco, notresni sunki v obsegu omenjenih delov sveta neprestano ponavljajo. Moskovski geolog Muskitov je na podlagi svojih opazovanj ugotovil, da segajo razpoke iz Afrike in Avstralije proti Evropi in Aziji. Mesta New York, London, Pariz, Berlin, Rim in Moskva niso v nevarnosti, ker slučajno ne leže v nepo-

Grandiozna drama ljubezni, dolžnosti in zvestobe

Šejkova sužnja

V glavnih vlogah prekrasna

JETTA GOUDAL in MIHAEL VARKONI.

Težki boji divjih arabskih mas po sa-harski pustinji. — Izdajstvo italijanskega guvernerja. — Vroča ljubezen lepe plemkinje Viktorije in Amaria. — Prerokbe Arabkinje. — Poroka pod arabskim pajčolanom itd. itd.

Predstave danes ob: 4., pol 6., pol 8., 9.

Elitni Kino Matica. Tel. 2124.

KLIŠARNA „JUGOGRAFIKA“

FISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z. O. Z.

Vse vrste klišejev, črtne in avtotipije, izdeluje po predloženih risbah, peropisih ali slikah za navaden tisk ali za finejšo izvedbo v eni ali več barvah, točno po naročilu, v najkrajšem času in po konkurenčno nizkih cenah.

LJUBLJANA V PETRA NASIP 23.

Malinovec

zajamčeno pristen, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, prodaja v vsaki množini po zmernih cenah vornica

„ALKO“
družba z o. z.

Liubljana, Kolizej

Skladiščnik

star 40 let, vajen vsakršnega dela — išče službo. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Skladiščnik/2124« na upravo »Slov. Naroda«.

Razprodaja

velikih rumenih angleških košar »Orpington« — vsaki dan od 13. do 15. ure. — Poljanska cesta 17. 2116

Večje industrijsko podjetje

Iesne stroke

išče zaradi uvedbe pletenega pohištva inteligentnega, v tej stroki verziranega in za kalku-lacijo sposobnega človeka. — Ponudbe pod: »3363-111-20« na Interklam dd, Zagreb, Mar- rovska 30. 2127

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklarirane blaga in vse informacije brezplačno. 96/L

Zastore, posteljna pregrinjala perilo, monograme, obleke l. dr.

vse najfinije in najcenejše:

mehanično umetno vezenje

Matek & Mikeš

Ljubljana, Dašmanova ulica 13

Entianje, azuriranje, predtiskanje ženskih ročnih del za trgovino, šolo in dom.